

Kutatóink külföldön

Börcsök Péter

BARLANGKUTATÓ EXPEDÍCIÓK A CANIN-FENNSIKON

„A Gortani csak egy a világ számtalan barlangcsodái közül,
de nekünk egyedüli.”

ÖSSZEFOGLALÁS

A Canin-fennsíkra 1993-óta jár egy kicsiny, de lelkes magyar barlangkutatókból álló csapat.

Négy év telt el, hogy a Karszt és Barlang hasábjain a Gortani Team utójára jelentkezett. 1997-ben a felfedezések első évében azzal köszöntünk el, hogy „reméljük a folytatás méltó lesz a kezdethez és megerősíti elképzelésünket a nagy kiterjedésű vízszintes járatok létezéséről és a felszíni térképről eltűnik a fehér folt.” Reményeink valóra váltak és legmerészebb álmainkat is túlszárnyalták. A térképen a korábban üres részeket sűrűn behálózzák az új járatok. A Michele Gortani-barlang ismert hossza a kezdeti 13-ról 36 km-re növekedett és ebben jelentős szerepet játszott az általunk feltárt 16,5 kilométer. A barlang feltárásának folytatásáról és a felszíni kutatásokról számol be cikkünk 1998-tól napjainkig.

2001 nyara meghozta egyik legnagyobb sikerünket.

Sikeres feltárások a GORTANI-ban

1998. februárjában újabb kilencnapos földalatti expedíciót szerveztünk az előző nyári esőzések miatt félbeszakadt feltárások folytatására. Nagy reményekkel nekibuzdulva az egyik legfelkészültebb expedíciónkat szerveztük meg. A kétszer 8 fős csoport február 13-án szállt le a barlangba. Fejenként 2 db transzportzsákban közel 500 kg felszerelést szállítottunk 900 m szintkülönbséget megtéve az új bivakhelyig. A bivakot -720 méterről felmászva a 200 méteres akna feletti szakaszban, -508 m-es szinten rendeztük be. Innen indultunk a feltáró túrára, összesen hat alkalommal. Ettől az expedíciótól kezdve minden alkalommal több száz méter kötelet, alapcsavarokat, mailonokat és nittfüleket vittünk alapanyagként, amelyeket az elmaradhatatlan kettő darab RYOBI motoros fűrőgép segítségével építettünk be. A térképezés gyorsítá-

sára lézeres távmérőt és soundó műszert használtunk. Ezek nélkül számunkra elképzelhetlenné vált a hatékony feltárás.

Tenisz-stadion és környéke

Az új, állványos mászótechnikát, amely az eddigi sikerekhez vezetett, továbbra sem mellőzhettük. A bivakunk felett egy időszakosan aktív, +100 m magas kürtön keresztül Kis Mohával az élen hatalmas terembe jutottunk, a **Tenisz-stadionba**. A mászás folytatásával a negyedik napra itt függőlegesen 200 méterre megközelítettük a felszínt. Sajnos a járatok több ponton is hosszan elszűkülő járatokban (*Superman*) és omladékban végződnek. A Tenisz-stadion térségében fantasztikus kürtő- (*Tiszta-szoba*, *Prézli*) és aknarendszereket sikerült feltárni. Még az is megesett, hogy újra felfedeztük a Tenisz-stadiont, amikor 75 m magasból „ismeretlen”

óriás terem közepébe ereszkedtünk. A *Sportcenter* felesleges átmászása után feltaruló meanderből megnyílt feneketlen, -180 m mély aknarendszer, a gyönyörű formájú *Sziv-aknával*, amely visszazár a *Szemüreg* bivakhoz a *Damokles-kürtön* át. Az akna – üstjeivel és kioldott sziklabordáival – iskolapéldája a magashegyi korróziós karsztaknáknak. A másik, kevésbé kellemes emlék, az irgalmatlanul sáros, 60 méteres *Hálaadás járata*, ami hatalmas fekete akna oldalába torkollott. Nagy önfegyelemre lesz szükség, hogy az ismeretlen mélységhez újra visszatérjünk. A 2000-es téli expedíciónk után sajnos az itteni kutatásokat fel kellett függesztenünk, miután távolabbi bivakba költöztünk, az X. ponthoz.

Az Ablakon túl

A legjobban egy három méter átmérőjű ablak izgatott bennünket a 140-es akna túloldalán. Leóék egy bravúros oldaltraverzzel átharántolták a tizenöt méter átmérőjű aknát. És a folyosó csak ment tovább hosszú egyenes szakaszokkal. Közél 2 km új vízszintes járatrendszerbe jutottunk. Ez a járat nem túl magas (1,4–1,8 m), szilvamaghoz hasonlitos trapéz formájú szelvény volt, az alján változó mélységű (1–5 m) meanderező csorgóval. A továbbhaladást számos, a járatot kettészelő akna akadályozta, amelyeken kötélbiztosítással és kötélhidak segítségével keltünk át. Az 5–10 méteres aknák némelyikének alján vízfolyás hangját hallottuk. A Michele Gortani-barlang új része a 98-as feltárás végén 4630 m volt, és a szintkülönbség, amit kimásztunk és elértünk, mintegy 430 méter. Ekkor mondtuk nem kis büszkeséggel: „*Ez már csaknem egy fél Gortani!*” A technika ismét jól vizsgázott.

Már a 98-as téli expedíció eredményeként felmerült a gondolat, hogy kell lennie egy új bejáratnak, amely megkönnyíthetné a lejutást a kutatások helyszínére.

1999-ben visszatérve leereszkedtünk a *Trapéz-folyosó* legnagyobb aknájába (*Csóka-akna*), 30 méter mélyre. Kiderült, hogy a folyosó alatt, egy párhuzamosan húzódó, időszakosan aktív járatban vagyunk, amely kürtökkel kapcsolódik a felette lévő részhez. A vizeket elvezető járat egy 60-as aknába és a másik irányban egy -90 m-es szintkülönbségű aknarendszerbe (*Déli-akna*) torkollva szűk hasadékban tűnik el.

A szerteágazó folyosók egyike vető menti letéréssel (*Vető-ág*, 210 m), másika átmászatlan

aknával végződött. Oszi könnyed haránttal jutott át rajta a tovább vezető folyosóba és kisebb bontással elértük a hatalmas méretű *Három Nagyterem* zónáját. Erről a végpontról sikerült 2003-ban bontással továbbjutni a *Humbolt-járatba*, további -150 méterrel mélyebbre.

A P140-es akna aljáról indult egy oldalág, 300 m hosszú keskeny meander, ahonnan legnagyobb csodálkozásunkra, a végpontra vezető 1 km-es *Grande meandro* (Nagy-meander) oldalágába sikerült visszajutnunk. Nagy szerencse, hogy az olaszok ebből az irányból nem jöttek be a 140-es alá. Bár ott valószínűleg ugyanúgy megálltak volna, mint a 200-as *By Pass* akna aljánál.

Az X-pont környéke...

...ugyancsak érdekes területnek ígérkezett. A *Bulder-ful* mögött, 1998 telén egy +25 m-es kürtőből zuhogott a víz. A víz útját követve a 260 m hosszú *Nagy-meanderen* át (ez egy másik), sikerült feltárni a Gortani egyik leghosszabb (250 m), a *Szabó József* csoport névadójáról elnevezett kuszodáját. A lapos járat közel párhuzamosan az X-ponti-bivak-folyosó É-i ágával, egy vargabetűvel dél felé tartva, a bivak mellékhelyisége alatt csatlakozik vissza a járatba.

A teljesség igénye nélkül meg kell említeni azt a 100 méteres egybefüggő aknát, amit két részletben tártunk fel (-60m, +40m), és a felső kürtős része, a *Leo-pot* még tartogathat meglepetéseket. Ugyanílyen tisztázatlan terület még az *X-ponti-kerengő*, kisebb aknáival, kürtőivel. A nevét méltán viselő *Szeles-lyuk* biztató kürtőjében, az X. pont szintje felett mintegy +90 méter magasan egy szűk meander megállított bennünket. Ez azért volt érdekes kutatási hely számunkra, mert a felszínen reményteljes kutatási pontunk felé, a *MAFC-os-barlang* irányába haladt (táv: 130 m).

Ausztrália

A 2000-es tábor nem volt szerencsés az X pont környékén kutató csapatnak eddig – legálábbis a tábor utolsó napjáig. Régóta terveztük a *120-as utca* végén a (30-as) kürtő mászását, de talonban tartottuk. A már-már elkeseredett csapat szerencsétlen szerencséje az utolsó napi bejutás volt. A kürtő kimászásával újra sikerült nagyot fognunk. A kürtő tetején nyíló meanderen keresztül számtalan járat, akna tárult fel és csak belefutni volt idő. Ez a felfedezés a 140-es ablakának átmászásához volt fogható. A barlang

bejáratától majd kétnapi járásra lévő új szakasznak az *Ausztrália* nevet adtuk. Teljes egy évi várakozás után térhettünk csak vissza, 2001 telén.

Utunk az új bivaikba – az X-ponthoz – valóban két napig tartott. A keserves transzport ellenére örültünk, hogy felébredve negyed óra alatt az új részben lehettünk. A társaság több csapatra szakadva a szelőrözsza minden irányában kutatott, mért és rajzolt. A legfontosabb feladat most is a térképezés volt, hisz a rengeteg járat összefüggéseit és a kutatások irányát csakis ennek alapján tudtuk kijelölni. Fantasztikus érzés volt este a bivakba visszatérve hallgatni a beszámolókat. A járatok nem túl tágasak, de vannak a törések mentén kialakult nagy elosztók (Bag-pont, Elosztó, Huzatforgó), hatalmas tömbökkel. A járatok enyhén emelkednek, a törések mentén kisebb-nagyobb felmászással megszakítva magasabb szinten folytatódnak (Negró-kürtő), ahol egy – a +2,9 fokos hidegben ritkaságnak számító – denevérműmiára leltünk. Közben a szelvény igen változatos. A széles, lapos kuszodák 2,5–3 m átmérőjű, szépen oldott, fosszilis folyosókkal váltakoznak (*Csipkés-út* 350 m, *Izsap-sivatag* 560 m), keskeny tovább vezető aknával, de van benne vető menti nyílegyenes járathasadék is (*Csuporka-ág* 175 m).

Az elosztók közül a legnagyobb a *Helikon-terem*. Benne -40 m-es aknával, ahol sajátos faunájú szakaszra leltünk (*Állatkert*). Innen indul egy aktív, mély szakasz, a *Vizvadász*, hosszú meanderekkel és kis aknákkal tagolva. Eleinte az É-ÉNy irányt követi, majd spirált leírva felszifonon át megfordul, és DK-i, illetve déli irányban -167 m szintet ereszkedve, 1,1 km-rel a kezdete után, lezárt ellaposodó szifonhoz ér. A víz a szifon túloldalán (térkép alapján kb. 60 m/1252 m tszf.), a 350 m hosszú *Mennydörgő-meanderen* keresztül éri el az olasz részt, a *Galerie del Vento* végén nyíló 95 méter mély akna (*P 95*) aljánál. A vizek útját innen már nyomon követhetjük a Grand Meandrón keresztül, egészen a végponti szifonig (-920 m/1008 m tszf.). Ez a szint a barlang jelenleg ismert legalsó vízvezető szintje. A *Vizvadász* a spirál fordulójával visszacsatlakozva a *Mennydörgő-meanderbe* szertefoszlatta azt a reményünket, hogy eljussunk a *Gortuda-forrás* felé. A kérdés ezek után, hogy a Gortani vize hol kerül külszínre.

A Helikontól a meandereket felfelé követve a Negró-kürtőn keresztül, akrobatikus aknaharántokkal és felmászásokkal a fantasztikus léptékű +60 m magas *Fás-kürtő* termébe jutottunk. A csarnokban eljegesedett vízfolyások és behullott

fadarabok jelezték a felszín kézzelfogható közelségét, amelytől már csak 130 m választott el bennünket. (*Ide csatlakozott be a Dékány Péter-barlang 2002 őszén.*)

Időkapu

Ausztrália felfedezése után 2001-ben a sok izgalmas és félbeszakadt feltárás mellett az egyik legnagyobb eredményt Németh Zsolt (azaz Kutyta) produkálta.

Előretolt bivakunktól, az X-ponttól alig 200 m-re lévő kis terem tetején (P8) nyílt egy déli irányítottságú fosszilis meander. A szakasz térképezése közben 280 m után kis oldalhasadékba benézve gyanús kitöltést és köveket talált, amelyek meglökvé, visszhangozva zuhantak lefelé. Becsúsza és betekintve a tágas aknába, a távolban alig látható kötelet vett észre kicsiny elhúzással. Felszerelés híján másnap visszatérték és a gyanú beigazolódott. A *Galleria del Ventoból*, 1995-ben általunk kimászott kürtő tetejébe sikerült bejutni. Az X-ponttól másfél órai járásra, ott álltak a P95-ös akna tetejénél, a *Vento-folyosóban*, alig több mint hat óra a bejáratától. Amikor 16 órás fárasztó transzporttal leszálltunk, még nem gondoltuk, hogy – fele idő alatt – 8 órás úton fogunk visszatérni a felszínre. Az *Időkapun* keresztül záródó 2500 m-es *Nagy-kör* a térképünkön csupán 25 m eltéréssel zárult, igazolva ezzel is méréseink expedíciós igényeinkhez igazodó pontosságát.

Nem bántuk, hogy 1995-ben a törmeléktől takart nyílást nem fedeztük fel az akna másik oldalán, mert akkor a *P200-as* (By Pass kürtő) fantasztikus kimászásának élményével szegényebbek lennénk. Így van ez jól!

Kutatások a felszínen 1998-tól

A 98-as téli expedíció eredményeként új elképzelés körvonalazódott bennünk. Az Ablakon túli részek, a Trapéz-folyosó és térsége, 1400 m tengerszint feletti magasságban húzódtak. Felméréseink alapján megközelítettük a felettünk meredek, lépcsősen lejtő hegyoldalt. Ez a tény és a járatszínlöt képező agyagos padkán több helyen is talált apró rágcsáló maradványok valószínűsítették számunkra új, az eddiginél könnyebb bejutást jelentő bejárat létezését.

A bivakig történő egyre hosszabb és fáradtságosabb lejutás szükségessé tette egy új bejárat felkutatását, amely megkönnyíthette ennek a ki-

meríthetetlennek tűnő barlangrendszernek a további kutatását.

Reálisnak tűnő elképzelésünket tudományosan is megtámogatva, azonnal munkához láttunk. Elhatároztuk, hogy többé nem várunk egy évet az újabb expedícióig, hanem nyáron a felszín kutatására tábort szervezünk. Pünkösdkor, az olvadozó hólejtőkön, szakadozó esőben nekiálltunk a hegyoldal átkutatásának. Nyári táborunkat készítettük elő. Egy letűnt kor nyomán romantikus táborozások vették kezdetüket. Az áthatolhatatlan terepen sorra tárultak fel az addig ismeretlen barlangkezdemenyek, a sziklák közül feltörő 4-5 fokos erős huzat nyomán. **Pünkösdi-barlang** (1620 m tszf.) 700 m: -36 m.

Az elsők között találtuk meg a sziklafalban nyíló Pünkösdi-barlangot. A barlang zömmel vízszintes kiterjedésű, ahol a meanderek és freatikus, nyomás alatti lapított csőjáratok váltják egymást. Az inaktív részt rendkívül szűk meander utáni akna (P8, P25) köti össze egy időszakosan aktív járáttal. A barlang jelenlegi végpontjain elszűkülő, omladékkal végződő járatból tör elő az erős huzat. A feltételezett kapcsolat a Gortanival a Fás-kürtő irányába mutat, amelyet mintegy ötven méterre megközelít. A kutatást nagyban nehezíti a több mint kellemetlenül szűk 60 m-es meander.

MAFC barlang: (1500 m tszf.) 122 m: -60 m (továbbjutás 2002 nyarán).

A barlang bejáratát már 1998 pünkösdjén megtaláltuk. Ennek a barlangnak a kibontásával és feltárásával foglalkoztunk a legtöbbit. A helyenként felfagyott bejárat szűkületből több köbméter törmelék eltávolítása és egy kicsiny, öt méteres akna-termecske után rendkívül huzatos meander tágitásába kezdünk. A mintegy nyolc méteres hasadék szétvésésével több kisebb aknán át sikertült lejutni -60 méteres mélységbe, a jelenlegi végpontot jelentő terembe. A 15x10 m-es terem omladékos aljából és oldalából erős huzat jön, és elképzelhető, hogy kapcsolatban van a Gortanival a Vento-kürtő irányába (táv 130 m, szint -36 m).

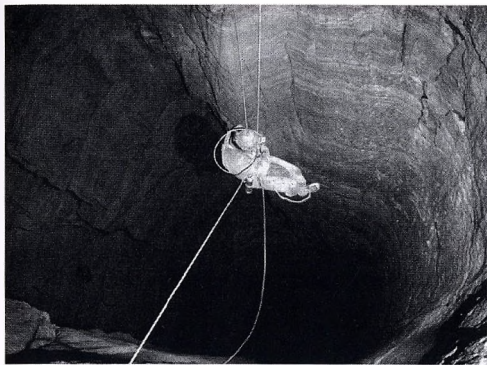
Magyar-barlang (1602 m tszf.) 856 m, -196 m.

A korábbi terepbejárások ellenére a barlang bejáratát csak két évvel később, 2000 pünkösdjén egy hétvégi túra alkalmával fedezte fel Zih József. Egy sziklakibúvás menti kicsinyke hasadékot megbontva hihetetlen erősségű huzat tört elő a nyílásból. A másnapi, hazaindulás előtti bontással csak arra jutottunk, hogy itt barlangnak kell lennie!

A nyári tábor idején szinte megállás nélkül lejutottunk -150 méteres mélységbe. Itt összesza-

A Canin-fennsíkron a magyarok által feltárt barlangok

<i>Barlang neve:</i>	<i>Hossza, m</i>	<i>Mélysége m</i>	<i>Bejárat tszf. m</i>	<i>Megjegyzés</i>
Pünkösdi-barlang	700	-30, +7	1620	50 m-re megközelíti a Gortanit (Fás-kürtő). Freatikus folyosó, meander és lépcsőzetes aknasor.
H-4-barlang	120	-104	1700	250 m-el a 140 akna felett. Hasadék akna.
H-10-barlang	80	-72	1860	A fennsík felső zónájában, elszűkül. Aknasor.
H-8-barlang	60	-33	1870	A fennsík felső zónájában, igen aktív. Akna.
H-7-barlang	30	-30	1868	A fennsík felső zónájában. Akna.
H-9-barlang	25	-25	1850	A fennsík felső zónájában, az alján hóval. Akna.
Vadméhes-barlang	50	+7	1468	A fennsík oldalában van, erős huzattal. Freatikus folyosó.
MAFC-barlang	122	-60	1500	A fennsík oldalában van, erős huzattal. Lépcsőzetes aknasor
Bianchetti-lyuk	15	-12	1610	A fennsík oldalában van, erős huzattal. Aknakezdemény.
Kutya-barlang	65	-11	1654	A fennsík oldalában, erős huzattal. Lépcsőzetes aknasor.
Magyar-barlang	900	-196	1602	2001-ben a Gortanihoz kapcsolva. Lépcsőzetes aknasor.
Jeges-barlang	20	-	1600	20 m továbbjutás egy valószínűleg régen ismert barlangból
Dékány Péter-barlang	655	-182	1758	A fennsík felső zónájában. Freatikus folyosó. Lépcsőzetes aknasor. 2002-ben a Gortanihoz kapcsolva.
Ab. Mario Novelli	60+30	-	1770	olasz feltárás -410 m-ben kisebb új rész, kb. 60+30 m oldaltraverz a 160 m-es nagy aknából.
Összesen:	2932			

Részlet a Gortani-barlangból
(Zsolyomi Zsolt felvétele)

kadt ikerakna alkotta omladékterem állított meg bennünket (*Sziszifusz-terem*).

A felsőbb szakasról további párhuzamos aknák indulnak (*Római-fürdő*), de egyik sem éri el a végponti terem szintjét. A barlangra jellemzőek a röviden meanderező járatok, amelyeket tágas 5–8 méter átmérőjű lépcsőzetes aknák kötnek össze egymással. A legnagyobb -40 méter mélységű. A meanderek lejtésiránya alapján feltételezhetjük, hogy a felső szakaszok is egykor víznyelőként működtek. A barlangban az aktív vizek jelenleg csak az alsó szakaszon jelennek meg.

2001 nyarán az omladékos terem aljának szerencsés átbontásával végre teljesült a kitűzött célunk. Bejutottunk a GORTANI-ba. A Magyar-barlang a hosszas kitarító kutatással a Gortani részévé vált. A veszélyes átbontást később több köbméter kötörmelék áthalmazásával stabilizáltuk. A rendszer új bejárata (*Abisso Rose Gyuri*) ideális lehetőséget nyújt a további kutatásokhoz, akár nyáron is. Az előretolt kutatóbázis, az X-ponti bivak, ezen a bejáraton keresztül alig másfél óra járásra van a felszíntől.

Dékány Péter-barlang: (1758 m tszf.) 655 m, -182 m.

A barlangot a téli kutatások és méréseink alapján egy nyári terepbejárásakor, utolsó előtti nap sikerült megtalálni, Kutya-kis Moha párosnak. A törpefenyőktől elrejtett bejárat pontosan a Fás-kürtő zónája felett volt, a régóta ismert *Abisso Vianello* (TII-es bejárat) szomszédságában, mellyel nem függ össze. A másnapi felderítéskor kis Moha -90 m ereszkedés után, folytatódó járatrendszert hagyott hátra, amit összesel visszatérve tártunk fel.

A több mint 500 méter hosszú bonyolult, freatikus csőjárat-rendszerből (bigoli) három akna is indul lefelé. A legnagyobb akadály nélkül tovább lehet ereszkedni újabb -110 métert. Az akna az előző télen több ponton is kimászott Fás-kürtő mennyezetébe torkollik. A Dékány-barlang lett a második bejárat a Gortani új részei felé. Ez már jóval könnyebben „adta magát”, és felső kijáratként a több km-es Ausztrália zónájának kutatására tett pontot.

Egyéb barlangok

Az 1700–1800 méteres szinteken folytatott terepbejárások eredményeként még további kilenc objektumban végeztünk kutatásokat. Szinte mind-egyikre jellemző a hasadéok mentén kialakult, erősen korrodált, karsztos akna. A falakat éles, függőlegesen lefutó bordák tagolják. Aljukon kötörmelék, hó illetve elszükülő hasadék található. Az így feltárt barlangok hossza eléri a 600 métert.

Távlati kutatások

Kutatásainkkal tulajdonképpen elégedettek lehetünk. Az általunk, magyarok által feltárt barlang hossza meghaladja a 16,5 km-t. A rendszer teljes hossza pedig eléri a 36 km-t. Mégis, összegzéskor a barlang hidrogeológiai adottságait figyelembe véve, meg kell állapítanunk, hogy a legmélyebb pontot, a szifont (1008 m tszf.), valószínűleg nem tudjuk túllépni. Az 1400 m-es szintről két helyen sikerült mintegy -210 méterrel lejjebb jutnunk. Kiindulási pontunkat, a Bypass-kürtő fenékszintjét (-715 m, 1213 m tszf.) a P140 aljáról induló csőjáratban, -23 m-rel és a Humboldt-járatban, -7 m-rel sikerült egyelőre túllép-nünk. Innen a feltételezett karsztvízszint még további 180–200 méter. A Gortani szifonjától ÉNy-ra 1880 m-re lévő Dobre Picka-barlang szifonja, amely a Goriuda-forrást táplálja, további -106 m-rel lejjebb, 902 m tszf. magasságban található. Ebben a zónában még további kemény kutatások várnak ránk.

Egy teljesen másik irány, amely kijelöli számunkra a jövő kutatási feladatát, az Aragonit-folyosó. Az itt található végponti omladék sikeres átbontása lehetőséget nyújt arra, hogy kapcsolatot teremtsünk a szomszédságunkban lévő Foran del Muss 16 km-es, -1140 m mély rendszerével. Ezen a szinten alig több mint 300 m választ el bennünket a rendszer egyik barlangja, a Dobre Picka oldalágától. Sikeres kapcsolat esetén Olaszország

leghosszabb barlangrendszere lehetne itt a Canin-fennsík.

Hidrológiai viszonyok

A *Canin-fennsík* (1700–2000 m) vizeinek jelentős része É-on a *Raccolana-völgyben*, a *Goriuda-forrásban* (861 m tszf.) lát napvilágot. Ez a forrás *Sella Neveától* Ny-ra, mintegy 3 km távolságra, a völgytalp felett 120 m magasan található. A víz egy tágas barlangnyíláson (*Fontanon del Goriuda*) keresztül zuhan alá, látványos vizes és formájában. Közepes vízhozama eléri az 1000 l/sec-ot. Ez a környék legnagyobb karszt-forrása. Egy másik, időszakos forrás, ugyancsak *Sella Nevea* mellett, a parkoló mögötti réten található. Ennek közepes vízhozama 100 l/sec. A Gortani közvetlen szomszédságában, tőle nyugatra elterülő *Foran del Muss* rendszer (16 km, -1140 m) egyértelműen a fenti forrásokat táplálja.

A Gortani vonatkozásában egyes összefüggésvizsgálatok – amelyekről idáig nem sikerült írásos dokumentumot találnunk – kapcsolatot feltételeznek a szlovéniai *Boka-forrással* (920 m tszf.; 6,2 km távolságra/-88 m a végponti szífontól) Kétségtelen tény, hogy a Gortani fő vízvezető járatai és szifonja (1008 m tszf.) DK-re ebben az irányba húzódnak, homlokegyenest ellenkezőleg a Goriuda-forrás ÉNy-i irányával, amely csupán 2,3 km/-147 m-rel lejjebb fakad.

Van egy másik összefüggés, amelyet az olasz kutatók 1997-ben vízfestéssel bizonyítottak, a *Led Zeppelin-barlang* és a *Glijun*, valamint a *Boka-forrás* között. A Zeppelin kapcsolata kimutatható volt a Goriuda-forrás vonatkozásában is. Ennek alapján nem lehetetlen a Gortani vizeinek felbukkanása szlovén oldalon. A nagy kérdés, vajon a Gortani vizei miként oszlanak meg a két ország forrásai között. Feltételezhető-e, hogy kettős vízvezető rendszerrel van dolgunk? Erre talán választ adnak egyszer a mi kutatásaink.

Köszönetnyilvánítás

Az elmúlt évek expedícióiban és kutatásaiban számtalan csoportból mintegy 150 személy vett

részt. Volt, aki csak egyszer, de voltak, akik többször is visszatértek, és megalkották ennek a csoportnak a magját. A nehéz, sokszor lehetetlennek tűnő feladatok sikeres megoldása újult erőt és kitartást adott mindenkinek. A viharos nehézségek és cipekedések, a siker boldogságával vegyítve, rendkívüli közösséget hoztak létre, a Gortani csoportot. Ezúton szeretném megköszönni itt, a Karszt és Barlang hasábjain mindazok segítségét, akik sikereinkben közreműködtek a föld alatt és a felszínen egyaránt.

Kutatásvezetők: Börcsök Péter, Kucsera Márton, Németh Zsolt, Nyerges Attila, Zih József.

Kulcsemberek: Szabó Lénárd, Kunisch Péter, Nádasdi Oszkár, Zsolyomi Zsolt, Varjassy György, Simon Béla, Ligeti Márton, Molnár Tamás, Hlavács György, Dr. Nyerges Miklós, Köblös Csaba, Ádám Zsolt (Triesztből).

CAVING EXPEDITIONS ON THE CANIN-PLATEAU

Since 1993 a small group of cavers from Hungary visiting the caves of Mt. Canin (Italy) regularly.

The last report was submitted to the "Karszt és Barlang" by the Gortani Team four years ago. In the 1997 issue, in the first year of the explorations in the Gortani system we have envisioned that "we hope the continuation will be worthy for the beginning and our imagination about the big horizontal extensions will be confirmed, the white parts from the surface map will disappear"

Our hopes become reality by no stretch of the imagination. The new parts appear on the survey as a complicated network.

The length of known passages of Ab. Michele Gortani increased from 13 km to 36 km, due to the 16.5 km explored by us in this tract of time. The exploration of the new parts and the shaftbashing surface trips described in this paper from 1998 up to nowadays.

A Gortani-barlang térképe a hátsó borító belső oldalán található.

Részlet a Gortani-barlangból (Egri Csaba felvétele)